

Ketenstage: kennismaken met formele én informele zorg

Om in tijden van personeelskrapte en een groeiend aantal zorgvragers optimale zorg en ondersteuning te kunnen blijven bieden, is een goede samenwerking tussen zorgprofessionals, naasten en vrijwilligers essentieel. Studenten lopen momenteel echter voornamelijk stage binnen de formele zorg. Niet logisch, vinden Handjehelpen, De Rijnhoven en het IVS. Daarom hebben zij vier jaar geleden het initiatief genomen om studenten zowel de formele als informele zorg te laten ervaren tijdens hun stage. Door deze ervaring kunnen studenten een brug slaan tussen beide, zodat zowel studenten als zorgprofessionals in de toekomst beide aspecten van zorg kunnen verbinden.

Meerwaarde van informele zorg

In het [rapport Anders leven en zorgen](#) van de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving uit 2022 komt naar voren dat er anders naar zorg moet worden gekeken. Dat is nodig om de groei van zorgvragers en de afname van personeel op te vangen. Een van de oplossingen zit in het verbinden van de formele en informele zorg. Om studenten, de toekomstige verpleegkundigen, deze gedachtegang in de opleiding al mee te geven, is het cruciaal dat zij tijdens hun stage ook de meerwaarde ervaren van de informele zorg.

Afwisseling, diversiteit en multidisciplinair samenwerken

[Handjehelpen](#), het instituut voor Verpleegkundige Studies ([IVS](#)) en zorgorganisatie [De Rijnhoven](#) zijn met elkaar de pilot 'ketenstage' gestart. Hierbij leren studenten gedurende één stageperiode twee organisaties kennen door zowel stage te lopen in de informele zorg (Handjehelpen) als de formele zorg (De Rijnhoven). Afwisseling, diversiteit en multidisciplinair samenwerken zijn hierbij kernwoorden.

"Mijn stage bij Handjehelpen was waardevol. Ik heb er veel communicatieve vaardigheden geleerd die ik nu dagelijks toepas tijdens mijn werk als verpleegkundige. En als er bij een patiënt zorgen zijn over het weer naar huis gaan, noem ik ook de mogelijke inzet van informele zorg. Daar had ik zonder deze stage nooit aan gedacht."

Een kijkje achter de voordeur

Bij de ketenstage lopen tweedejaars HBO-V-studenten zo weken stage: drie dagen per week bij De Rijnhoven en één dag bij Handjehelpen. Bij de Rijnhoven leren de studenten verschillende aspecten van de intramurale zorg en het uitvoeren van verpleegtechnische handelingen en het versterken van de zelfredzaamheid. Bij Handjehelpen bezoeken zij hulpvragers met een complexe zorgvraag in de thuissituatie en ervaren zo hoe leven met een ziekte of beperking alle facetten van het leven raakt. Ook zien ze de impact van zorgbehoefte bij mensen met een zeer beperkt sociaal netwerk én bij mensen die juist wel een netwerk hebben. Ook wordt de belasting die dit heeft op mantelzorgers duidelijk.

“Ik kwam als stagiair bij Henk thuis. Hij vertelde vaak dat hij bang was voor het moment dat hij niet meer zelfstandig thuis zou kunnen wonen. Ik liep ook stage bij het verpleeghuis om de hoek en toen heb ik Henk een keer meegenomen naar de koffieochtend daar. Dit nam zijn angst natuurlijk niet gelijk weg, maar bood wel een opening om er samen met hem over te praten.”

- Stagiair Jos -

Onderwijs en begeleiding op elkaar aan laten sluiten

Hogeschool Utrecht, De Rijnhoven en Handjehelpen trekken samen op in de begeleiding van studenten en gebruiken daarbij de [CanMEDS-rollen](#). De beoordelingsmomenten worden gezamenlijk uitgevoerd, wat zorgt voor meer duidelijkheid voor de student en tegelijkertijd de samenwerking en gezamenlijke inzet van de drie organisaties versterkt. Om onderwijs en begeleiding zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten verzorgen praktijkbegeleiders van Handjehelpen tevens gastlessen op de Hogeschool aan de stagiaires die deze ketenstage lopen. Dit doen ze door aan te sluiten bij de lessen op school. De lessen gaan over de presentiebenadering, het sociale netwerk, rouw en verlies en afscheid nemen van hulpvragers. Deze thema's zijn relevant voor zowel de informele als de formele zorg en de verbinding tussen formele en informele zorg en aan de ontwikkeling van communicatieve vaardigheden en een professionele houding. Ook de werkbegeleiders van De Rijnhoven sluiten

aan bij deze lessen waardoor er van en met elkaar geleerd wordt.

"Wij zien dat er bij het maken van de stage opdrachten meer naar de mens achter de bewoner met een PG aandoening wordt gekeken, bij stagiairs die een ketenstage doen."

- Els van de Voort, opleidingsadviseur -

Innovatieve, gezamenlijke stage

Om de personeelskrachte in combinatie met een groeiend aantal zorgvragers op te kunnen vangen, moet samen worden gewerkt én geïnvesteerd in het zorgpersoneel van de toekomst. Toch gebeurt het nog niet of nauwelijks dat er gezamenlijk stages worden aangeboden. Studenten leren met zo'n stage niet alleen van formele zorg, maar ook over de rol en waarde van informele zorg en de kracht van de samenwerking tussen beide. Door studenten aan te moedigen om verbindingen te leggen tussen formele zorg en informele zorg, leren zij de meerwaarde van mantelzorgers en netwerken kennen. Bovendien krijgen ze inzicht in de impact van de zorgvraag op naasten, waardoor ze beter in staat zijn samen te werken en door te verwijzen waar nodig.

"De kennis van de informele zorg is van grote waarde. Studenten leren de persoon achter het ziektebeeld kennen en oog te hebben voor de naasten."

- Docent verpleegkunde Hogeschool Utrecht Evelien van Esch -

Impact maken

Een breder perspectief

Stagiaires dragen bij aan de leeromgeving in de instelling. Ze brengen nieuwe kennis en een andere kijk op dingen mee. De stagiairs die de ketenstage hebben gelopen, hebben aanzienlijke vooruitgang geboekt in hun communicatieve vaardigheden en in het afstemmen met het netwerk. Ze hebben geleerd om beter samen te werken en ontwikkelden een breder perspectief op de (toekomstige) zorg.

Blijf in gesprek over de meerwaarde

De Rijnhoven en Handjehelpen merkten dat niet alle stagiairs meteen de meerwaarde van de aanpak inzien. Aan het eind van het traject waren echter zonder uitzondering alle studenten overtuigd. Het is goed dat alle betrokkenen met elkaar in gesprek blijven over de meerwaarde van het initiatief. Volhouden en doorpakken is nodig om de samenwerking te laten groeien, processen bij te stellen en uiteindelijk met elkaar tot mooie resultaten te komen.

Continuïteit en commitment zijn een voorwaarde

Draagvlak is een absoluut vereiste voor succes. Alle betrokkenen moeten ervan overtuigd zijn dat de ketenstage een verschil kan maken én beseffen dat een samenwerking tijd kost. Continuïteit en commitment zijn daarnaast een voorwaarde, maar ook een uitdaging. Personele wisselingen kunnen gevolgen hebben voor de samenwerking, het is goed om daar oog voor te hebben. Andere tips zijn:

Meer weten?

Wil je meer weten of heb je vragen over dit Koploperinitiatief? Neem contact op met Wilma Louwerse

Wilma Louwerse van Handjehelpen

Coördinator stagebureau informele zorg

[06 - 48 36 92 87](tel:06-48369287)

wlouwerse@handjehelpen.nl